

Posudek bakalářské práce

Petr Bjaček: Protifašistický bojovník jako socialistický hrdina: Dvojitý život Jána Nálepky, Praha 2012

Cílem bakalářské práce Petra Bjačka bylo zmapování druhého života Jána Nálepky v době komunistické diktatury v letech 1948-1989. Soustředit se tedy chtěl na idealizaci Nálepkyho obrazu a na rozvoj uctívání tohoto slovenského vojáka-partyzána ze strany oficiální moci, respektive využívání jeho pomyslného odkazu ve prospěch vládnoucího režimu. Na Nálepku přitom nahlíží prizmatem kategorie *socialistický hrdina*, která podle mého soudu v tomto případě splnila svou roli, a Nálepku můžeme skutečně prizmatem socialistického hrdinství vnímat.

Autorovu záměru odpovídá zvolená struktura práce, v jejímž rámci lze odlišit dva celky – historickou realitu slovenské armády, jejího působení na východní frontě a života Jána Nálepky (tedy alespoň tak, jak ji Petr Bjaček na základě pramenů a sekundární literatury za reálnou považuje), a do ní zasazený po válce průběžně formovaný Nálepkyho obraz coby válečného a především socialistického hrdiny. Autor tak v rámci jednoho textu proti sobě klade Nálepku smrtelníka a nálepku v ideálním případě (z hlediska komunistické moci) nesmrtelného. Za samotné jádro předkládané práce proto považuji třetí kapitolu, v níž autor přibližuje právě oficiální obraz Jána Nálepky. Z hlediska koncepčního se nechal zprostředkovaně inspirovat německou odbornou produkcí k tématu socialistického hrdinství. Důležité přitom je, že schematické líčení Nálepkyho, jehož se tento hrdina po smrti dočkal, skutečně odpovídá obecnému schématu socialistického hrdinství, jak jej rozpracovali na příkladu hrdinů sovětských a východoevropských němečtí historici Reiner Gries a Silke Satjukow. Nálepka v porovnání s jinými uctívanými aktéry tedy pomyslně ob stojí.

Nálepku si zkrátka po jeho smrti a především po únoru 1948 přivlastnili komunisté, kteří se jím zaštitili a jimž především mrtvý Nálepka-Repkin sloužil jako důkaz pokrokovosti a uvědomělosti slovenských vojáků. Prostřednictvím vzpomínání jednoho konkrétního hrdiny mohlo být zapomínáno, respektive do pozadí ustoupilo nasazení slovenských vojáků po boku nacistického Německa v průběhu východního tažení. Zároveň je dobře, že se pisateli podařilo

odstínit podobu Nálepkova „kultu“ v průběhu sledovaného času – jak sám Bjaček připomíná, na konci 50. let minulého století dochází (i) v případě Nálepkova uctívání k jistému uvolnění a Repkinův obraz ztrácí na své radikalitě. Pro následující desetiletí až do roku 1989 Bjaček uvažuje o „zakonzervované“ podobě. Nicméně dynamiku obrazu Petr Bjaček vystihl. Pozoruhodným momentem v případě hrdinství mrtvých obětí je jejich statečná smrt, od níž se posléze odvíjí odkaz mrtvé oběti. Nicméně v případě Nálepky Petr Bjaček ukazuje skutečnost, že v Nálepkově případě může být poselství aktérovy hrdinné smrti do jisté rozostřené, vždyť Nálepka nezemřel v rámci vyhocené bojové akce, ale spíše tak nějak „nezajímavě“...

Práce Petra Bjačka se opírá o solidní heuristiku. Jak sám autor přiznává, z praktických důvodů se mu nepodařilo projít veškeré dostupné archivní materiály, ovšem lze doufat, že v případě jeho dalšího zájmu o téma se k dalším pramenům dostane. Jejich prostřednictvím by mohl nálepkovské téma dopracovat do dalších detailů, například zkoumat ohlas Nálepkova obrazu v českém a slovenském prostředí – v čem se shodovaly, v čem se lišily, jaká byla míra jejich intenzity atd.

V tuto chvíli však Petr Bjaček předložil bakalářskou práci a v této podobě ji rád doporučuji k úspěšné obhajobě. Navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 4. června 2012

dr. Jan Randák